

ТЕХНІКО-ТАКТИЧНІ ДІЇ ФУТБОЛІСТІВ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ БАГАТОРІЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Актуальність. Футбол – це спорт, який поєднує мільйони людей по всьому світу. Це не просто гра, це мистецтво, в якому тактика та техніка відіграють ключову роль.

Зважаючи на те, що за свідченням багатьох авторів, серед актуальних напрямів подальшого розвитку футболу одне з головних місць займає проблема вдосконалення методики багаторічної техніко-тактичної підготовки юних футболістів й було обрано тему дослідження.

Об'єкт дослідження – підготовка футболістів на різних етапах багаторічного удосконалення.

Предмет дослідження – техніко-тактичні дії футболістів.

Мета дослідження – проаналізувати техніко-тактичні дії футболістів на різних етапах багаторічного удосконалення та надати практичні рекомендації щодо підвищення рівня підготовленості спортсменів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати науково-методичні підходи до техніко-тактичної підготовки у футболі.
2. Визначити особливості техніко-тактичних дій футболістів на різних етапах багаторічного удосконалення.
3. Окреслити шляхи щодо підвищення рівня техніко-тактичної підготовленості футболістів, з урахуванням їх кваліфікації та спортивного досвіду.

Методи дослідження: аналіз спеціальної літератури та інших інформаційних джерел, узагальнення спортивного досвіду провідних футболістів; педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Тактика у футболі – це план дій, розроблений тренерами та гравцями для досягнення певних цілей на полі. Вона включає такі аспекти, як формація команди, стратегія гри, використання простору на полі і багато іншого. **Техніка** у футболі – це вміння гравця контролювати м'яч, передавати його, ударяти по

воротах та вести гру загалом. Це включає майстерність у дриблінгу, пасах, ударах головою та інших аспектах гри.

Техніко-тактична підготовка є важливою складовою спортивної майстерності футболістів і забезпечує ефективність змагальної діяльності на всіх етапах багаторічної підготовки і загалом охоплює формування рухових навичок, розвиток координаційних здібностей, удосконалення індивідуальних і командних дій, спрямованих на досягнення спортивного результату.

Як зазначено в літературі, техніко-тактичні дії футболістів на різних етапах багаторічного удосконалення змінюються від освоєння базових навичок до реалізації складних тактичних завдань.

Багато авторів вважають, що на початковому етапі багаторічного удосконалення головна увага приділяється засвоєнню базових технічних елементів: ведення м'яча, передач, зупинок, ударів та гри у відборі. Тренування спрямоване на розвиток відчуття м'яча, просторової орієнтації, координації рухів, а також на виховання інтересу до ігрової діяльності. Важливо забезпечити різноманітність вправ і поступове ускладнення умов виконання, що стимулює формування стійких моторних навичок.

На етапі попередньої базової підготовки відбувається подальше вдосконалення технічної майстерності та засвоєння простих тактичних взаємодій — комбінацій у парах і трійках, правильного вибору позиції, взаємодії між лініями. Формується розуміння структури гри та вміння приймати рішення у змінних ігрових ситуаціях. Тактична підготовка на цьому рівні тісно пов'язана з розвитком мислення, спостережливості та швидкості реакції гравців.

На етапі спеціалізованої підготовки тренувальний процес орієнтований на індивідуалізацію дій, розвиток швидко-силових здібностей та функціональних можливостей, необхідних для реалізації складних тактичних завдань. Значна увага приділяється удосконаленню колективних дій, варіативності атакуючих і оборонних схем, а також моделюванню змагальних ситуацій. Важливим стає застосування технічних засобів контролю та відеоаналізу, що дає змогу оцінювати ефективність прийомів і прийнятих рішень.

На етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей тактична діяльність футболіста набуває творчого характеру. Гравці здатні швидко змінювати тактичні схеми відповідно до дій суперника, демонструють стабільність технічного виконання та високу адаптацію до ігрових умов. Для цього на тренуваннях активно використовуються інтегровані методики,

поєднання технічних, тактичних, психологічних і фізичних завдань у єдиній структурі.

Висновки. Техніко-тактична підготовка футболістів повинна розглядатися як безперервний, послідовний процес, у якому кожен етап багаторічного удосконалення має свої специфічні цілі, засоби та методи. На початкових етапах домінує формування технічної бази, тоді як на старших — переважає інтелектуально-тактична складова, що визначає ефективність гри. Комплексний підхід, поєднання традиційних і сучасних методик, використання відеоаналізу, цифрового моніторингу навантажень та індивідуалізація тренувального процесу забезпечують поступове зростання спортивної майстерності та успішну адаптацію футболістів до вимог сучасного футболу.

Список використаних джерел

1. Мосейчук Ю.Ю., Дарійчук С.В.. Спортивні ігри з методикою викладання (футбол) : навч.-метод. посібник, Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2022. 288 с.
2. Костюкевич В.М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту): навчальний посібник. Вінниця: Планер, 2014. 616 с.
4. Технологія підвищення тактико-технічної майстерності на етапах багаторічної підготовки футболістів / В. Ніколаєнко // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт. - 2014. - Вип. 13. - С. 59-63. - Режим доступу: <https://sportvisnyk.vnu.edu.ua/index.php/sportvisnyk/article/view/592>
5. Шамич О.М. Психологічні критерії відбору футболістів високого класу. Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року). – Київ: ЦП «Компринт», 2024. – С. 456-458. <https://www.knuba.edu.ua/faculties/fait/kafedri-fait/kafedra-po/konferenciji-kafedri-profesijnovi-osviti/>
6. Шамич О.М. Особливості емоційного інтелекту спортсменів залежно від віку (в обраному виді спорту - футбол). Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року). – Київ: ЦП «Компринт», 2024. – С. 451-452. <https://www.knuba.edu.ua/faculties/fait/kafedri-fait/kafedra-po/konferenciji-kafedri-profesijnovi-osviti/>
7. Bompa, T., & Buzzichelli, C. Periodization: Theory and Methodology of Training. — 6th ed. — Champaign, IL: Human Kinetics, 2019. — 416 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://us.humankinetics.com/products/periodization-theory-and-methodology-of-training-6th-edition>
8. FIFA Training Centre. Technical-Tactical Development in Youth Football. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://inside.fifa.com/talent-development/fifa-training-centre>